

Отговори от Министерство на околната среда и водите

Със Заповед на министъра на околната среда и водите от февруари 2020 г. беше създаден Оперативен център за контрол на трансграничния транспорт на отпадъци, който е натоварен да координира и подпомага контролните органи (гранични органи и регионални инспекции по околната среда и водите) за транспорт на отпадъци през границите на страната, както и да наблюдава транспортирането до съоръжения за оползотворяване, включително контрол на получателите на отпадъци и техните дейности по третиране. С Постановление на Министерския съвет от юни 2020 г. в Министерството на околната среда и водите беше създадена нова дирекция "Национален координационен център", която има функции за координация на контролни дейности и оперативен контрол.

Въпрос № 1

За периода 2020-2025 г. общият брой на установените нарушения за внос на отпадъци, свързани с липса на разрешително по чл. 35 от Закона за управление на отпадъците (за дейности по оползотворяване на отпадъци и транспорт на отпадъци), е 428.

Шест от тези нарушения са от лица от Република Сърбия и Република Северна Македония и свързаните количества са следните:

- 3,41 т отпадък с код 16 08 01 "отработени катализатори, съдържащи злато, сребро, рений, родий, паладий, иридий или платина."
- 18,318 т отпадък с код 16 02 16 "компоненти, отстранени от излязло от употреба оборудване, различни от посочените в 16 02 15".
- 22,82 т отпадък с код 15 01 02 "пластмасови опаковки".
- 12,42 т отпадък с код 15 01 07 "стъклени опаковки".

- 24,45 т отпадък с код 19 12 01 "хартия и картон".

Отпадъците бяха предназначени за и достигнаха съоръженията за оползотворяване в местоназначението. За тези шест нарушения за внос от Република Северна Македония и Република Сърбия, Регионалната инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) е съставила Акт за установено административно нарушение за фирмите и е изпратила писма до граничните органи да следят по-нататъшни пратки от нарушителските фирми и да не допускат вносът на техния товар в страната, ако не е гарантирано тяхното екологосъобразно третиране.

Въпрос № 2

За всички фирми, за които са установени нарушения по отношение на вноса на отпадъци съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците и Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 г. относно превозите на отпадъци, контролните органи, представлявани от регионалните инспекции по околната среда, са предприели своевременни административни действия за привеждане на дейностите на фирмите в съответствие с екологичното законодателство - проверки на място, изпращане на предупредителни писма, съставяне на актове за установени административни нарушения, издаване на наказателни постановления, налагане на принудителни административни мерки. В резултат на това се наблюдава значителна степен на привеждане на тези дейности от страна на фирмите при третирането и вноса на отпадъци в съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците. Цифрите показват, че за периода от началото на създаването на оперативния център през 2020 г. до 31.12.2024 г., нерегламентираните превози са намалели от 11,62% на 0,2%.

Въпрос № 3

Наказателните действия за незаконни дейности с отпадъци са ясно описани в Глава шеста - Принудителни административни мерки и административно наказателни разпоредби на Закона за управление на отпадъците (ЗУО). Законът предвижда наказателни действия за различни нарушения, като:

- Извършване на дейности, свързани с отпадъци, без необходимото разрешително, регистрационен документ или одобрение.
- Нарушаване на изискванията за съхранение, транспортиране, третиране или обезвреждане на отпадъци.
- Изоставяне, изгаряне или нерегламентирано изхвърляне на отпадъци в околната среда.
- Предаване или приемане на отпадъци от лица, които нямат съответните разрешителни.
- Неизпълнение на задълженията за разделно събиране, водене на отчетност или отчитане.
- Нарушаване на правилата за трансгранични превози на отпадъци.

Наказателните действия могат да включват:

- Глоби за физически лица и имуществени санкции за юридически лица и едноличен търговец;

- Временно спиране или отнемане на разрешителни;
- Принудителни административни мерки – като спиране на дейност, изземане на отпадъци или възстановяване на нарушеното състояние на околната среда.

Законът е публикуван на официалния уебсайт на Министерството на околната среда и водите. Наказателните действия се налагат от контролния орган - регионалните инспекции по околната среда и водите.

Въпрос № 4

Количествата отпадъци в дневните бюлетини са предоставени в мерна единица "тон". С присъединяването на Република България като пълноправен член към Шенгенското пространство, влязоха в сила нови правила за общата гранична зона на ЕС и от 1 януари 2025 г., т.е. са премахнати проверките на лица на сухопътните граници на България с други държави членки на Европейския съюз. В тази връзка предоставянето на информация от Главна дирекция "Гранична полиция" към Министерството на околната среда и водите по отношение на превозите на отпадъци по Регламент (ЕО) 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 г. беше прекратено. Информация за внесени отпадъци от страни извън Европейския съюз се получава само от Агенция "Митници", поради което пълна ежедневна информация за трансграничните превози на отпадъци, необходима за изготвянето на бюлетина, вече не е налична.

Въпрос № 5

За периода от 2020 г. до септември 2025 г. са извършени 52 502 превоза на отпадъци. От тях 290 са отчетени за 2025 г., а това не е целият внос за 2025 г., тъй като е получена информация само от Агенция "Митници". От общия брой превози за периода, 3125 превоза са от Република Сърбия и Република Северна Македония в размер на 70 919,809 тона. Приблизително 60 вида (според техните кодове съгласно Наредбата за класификация на отпадъците) отпадъци са внесени в Република България през същия период. Те имат различно предназначение: пластмасови отпадъци, дървесни отпадъци, стъклени отпадъци, скрап от черни и цветни метали, мазнини като суровина за биогориво, батерии, гуми, текстилни отпадъци, RDF модифицирани горива и др.

Въпрос № 6

Вносът на отпадъци изисква да се предостави причина. Т.е. трябва да се знае къде точно "пътува" отпадъкът, каква дейност и от кое предприятие ще бъде подложен. Дали отпадък може да се изнася и каква е процедурата, е ясно посочено в Европейския регламент относно превозите на отпадъци. Всеки внос и износ на отпадъци се придружава от документацията, изисквана от регламента. Не е възможно да се извърши превоз без такава налична документация.

Въпрос № 7

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината организира управлението на битови и строителни отпадъци, образувани на нейна територия, и отговаря за предотвратяване на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени места и/или създаването на незаконни сметища, както и за организиране на тяхното почистване.

Регионалните инспекции по околната среда и водите упражняват контрол върху кметовете на общините за изпълнение на техните задължения, определени от закона. Въпреки редовните усилия и контрол от страна на Регионалната инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) и местните власти през годините, все още не е намерено решение за постигане на дългосрочен резултат.

Уебсайтът на Министерството на околната среда и водите редовно публикува информация както за контролните дейности, извършвани от инспекциите, така и за кампаниите и инициативите за екологично образование, чрез които се апелира към гражданите да проявят отговорност към околната среда и да изхвърлят отпадъците си само на разрешени места, а в случай че попаднат на нерегламентирани сметища, да докладват тяхното местоположение на съответната община или регионална инспекция.

От началото на годината РИОСВ е проверила и локализирала общо над 3000 замърсени с отпадъци обекта. В резултат на контрола на място, извършен от РИОСВ, и действията, предприети от общините, 1206 обекта са почистени от отпадъци към днешна дата.

Ангажираността и дейностите на общините в решаването на този проблем могат да се разглеждат като резултат от национално значение - много от тях са започнали да осигуряват видеонаблюдение, както и да назначават охрана на проблемни точки на замърсяване. Усилията са насочени към спиране на повторното замърсяване на вече почистени обекти.

В края на 2024 г. МОСВ създаде карта на замърсени с отпадъци обекти, публично достъпна на уебсайта на Министерството, която се актуализира периодично за проверени обекти - почистени и непочистени, както и новолокализирани с замърсяване с отпадъци. Най-новата актуализация е от 31.08.2025 г.